

Universitätsbibliothek Wuppertal

Epistolæ obscvrorvm virorvm

cvm inlvstrantibvs adversariisqve scriptis

Textvs

Hutten, Ulrich von

Lipsiæ, 1864

49. Ioannis Tolletanus

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

urn:nbn:de:hbz:468-1-976

margravio in Hallis: sed etiam non fuit verum de eo, sed de alio qui etiam sic vocabatur fuit bene verum. Ego non credo quod fiat mamma-luca, quia ipse scribit contra Iudeos: et esset etiam omnibus Doctoribus Theologie in Colonia et omnibus predicatoribus dedecus, quia ipse fuit 5 cum eis bene ante: dicant quicquid velint, ego per deum non credo. Et sic valete. Datum Rome in hospitio ad Campanam in Campo flore Vice-sima prima Augusti.

[*Post hanc epistolam tertium prioris voluminis exemplum eum epilogum habet quem supra pag. 62. post epistolam 41. adnotavimus.*

10 *Sequentem epistolam rustice obscenam in iis demum exemplis habemus quae ab anno 1556. prodierunt. Damus eam ex exemplo 6.]*

Epistola cuiusdam devoti et imperterriti fratis sancti et impolluti ordinis,
hoc est, divi Augustini, de malis novitatibus nuper in Colmaria factis,
divina ira super nos, proh bone Deus.

15

49.

Humilis frater

Ioannis Tolletanus

reverendo patri, fratri

Richardo Kalberstatensi,

domino vere devote

20 Salutem plurimam dicit.

Non possum tibi non sine magno cruciatus animo meo dolore, clam habere, charissime frater, de his quæ nobis et nostris sancti ordinis hic in civitate noviter successerunt, et asteterunt. Quia est apud nos in Con-25 vento unus frater, quem tu met novisti, spectabilis vir, utilis Monasterio et toto ordini honorabilis, quia habet tubalem vocem in choro, et scit bene ludere in organis. Ipse nuper loquebatur et peroravit unam bonam fautricem ordinis formosam, olim quando fuit, sed nunc apostetavit a nobis et facta est mala bestia. Et dixit tam multum, quod ipsa ad noctem 30 venit ad illum ad Monasterium, et ad tres noctes ibi mansit. Et venerunt ad eam duo vel tres fratres, et fuerunt omnes leta mente, et leviter sensati cum ea, et fecerunt omnes, ut in festo Codri, fortiter viriliter rem, ita quod bene contenta fuit. Et quando dies factus, quod ipsa debuit ad domum ire, tunc ipse dixit: ‘veni, ego volo te exterius mittere, iam videt 35 te nemo’. Ipsa dixit: ‘Da mihi antea meum solarium pro te et alias

¹⁸ frateri 6. ¹⁹ Richardo 6. ²¹ S.P.D. 6. ³¹ leta mente, 6.

omnes'. Et dixit ipse: 'ego non possum pro alios dare'. Et fuit hoc die plenum officium in choro, et ipse fuit officiator, tunc oportuit eum ad chorūm ire, ad incipiendum et concludendum horas, et statim ad eam revenit in dalmatica et in albīs, et fuit ei amicabilis in pectore inter mammillas, et in gremio egregie lusit, et ita quod se nihil mali ad illam pro-⁵ vidit. Tunc custos pulsavit ad chorūm, et ipse cucurrit in albīs sine bracha ad interessendum divinis. Et quando revenit, tunc illa mala bestia foras vias iverat, et portavit secum bonam superindusiam tunicam cum cucullo de bono nigro panno. Et quando ad domum venit, tunc statim perscidit in partes, et non timuit incurrere penam excommunicationis, quod vesti-¹⁰ mentum consecratum destruxit. Vere ibi impletum est illud: 'Diviserunt sibi vestimenta mea'. Et sunt quidam zelosi fratres, qui dicunt, quod illa mala bestia debet invenisse in lyripiolo cucullo quatuordecim coronatos, quod (heu proch dolor) semper damnosum esset, sed unus credit, et se-¹⁵cundus non credit. Tunc quando ille bonus frater vidit, quod iniuriatus et damnificatus fuit, ivit ad pedellum cursorem civitatis (novi Latinistę vo-²⁰cant viatorem) et dixit ad eum: 'chare, vade ad illam, et die quod det mihi meam cucullam'. Pedellus dixit: 'ego nolo ire, quando tu dicis, sed quando Magistratus dicit, ego volo ire'. Tunc frater, non bene conside-²⁵ratus, ex bono zelo, quem habuit, quod magistratus esset fautor ordinis, ivit ad magistratum, et fecit suam querelam. Tunc magistratus fecit actionem, et misit pro ea: et quando venit, magistratus interrogavit eam: 'quare huic suam cucullam deportasti?' Tunc ipsa stetit et sine verecun-³⁰dia omnia manifeste dixit, et quomodo ad tres noctes in monasterio fuit, et quomodo secum viriliter fecerunt, et non dederunt sibi solarium. Tunc magistratus noluit boni fratri facere suam cucullam rehabere, sed dixit ad eum: 'Vos multa incipitis, certe non semper vobis sic pertransibit, vade tu in nomine centorum diabolorum, et mane in tuo Monasterio', et dedit ei refutatorios, et sic bonus frater verecundatus et confusus fuit. Et il-³⁵ludebant ei, et postquam illusissent ei, imposuerunt nobis crucem magnam, quod sub magna pena non debemus exterius Monasterium ire super pla-⁴⁰teas. Sed reverendus pater Prior non fuit domi, quando hec pertransierunt: sed quando de via revenit, ipse misit omnem rem pertingere ad reverendum patrem Provincialem gratiosum dominum nostrum (ipse ille doctus vir illuminatus, lux mundi, qui super duas disputationes strenue se habuit contra hereticos, et superdisputavit eos omnes, sed noluerunt ei credere ipsi infideles). Tunc reverendus pater Provincialis statim venit in civitatem, et certe fuit, ipse et Prior male contentus super illum fratrem, quod sic inconsiderate ivit ad magistratum, melius fuisse quod sibi emissemus novam cucullam de optimo panno, sed fecit ex bono zelo.⁴⁵

⁶ bonum 6. ²² interrogauit 6.

Et statim Provincialis ivit ad magistratum et senatores, et rogavit eos, ut nobis iterum licentiam darent, ut possumus de monasterio ire super plateas, sed nihil potuit impetrare, quia dixerunt omnes, totus consulatus: 'hoc parvum est, quod non debemus amplius exire; ipsi volunt nobis ad 5 huc unum factorem dare (ipsi vocaverunt curatorem), qui debet monasterio omnia percipere et exponere, et nobis solummodo necessaria dare'. Certe si hoc esse erit, tunc habet finem circa libertatem ecclesiasticam, nihil est amplius, diabolus maneat in monasterio, (o frater mi) vivi pervenimus illuc. Quis hunc aliquando potuit sperare dolorem, quod nostri 10 optimi fautores nobis sic derecedunt? Et certe reverendus pater frater prior est valde contrastatus, et fuit aliquibus diebus præ tristitia infirmus, sed hodie est octava, quod de mane post tertiam digestionem, unum malum sudorem habuit, et postmodum surrexit, et ivit ad opus naturæ, et cacavit valde male nimis, non spisse sed tenuiter, et factum est melius circa il- 15 lum. Sed habet bonam expectantiam ab una fautorice ordinis, quæ bene scit illi coquere bona iuscula, et moniales crepitus, et huiusmodi. charissime frater, si laici nostri domini erunt, omnes nos deridebunt: quia iam fecerunt unum proverbium de nobis, et acceperunt illi de uno antiquo, quod dicitur de uno plebano, qui libenter comedit bonum caseum, et quando 20 in sancta nocte fuit in ludo pascali, tunc sua bona fautrix sibi bonum caseum furavit, et quando revenit de ludo, et non invenit caseum, clamavit: 'per deos sanctos, meretrix furavit caseum'. Sic iam quando nos de muris expicimus ad plateas, solatii gratia, ipsi convertunt proverbium, non simpliciter, sed per contrapositionem, et clamant: 'Audite per deos 25 sanctos, meretrix furavit cucullam'. Pie frater, sic oportet nos habere multas et magnas vexationes et tribulationes sub istis laicis, propter ordinem nostrum. Et vere iam in nobis implentur illæ scripturæ: 'Servi domini sunt nostri, non fuit qui redimeret de manu eorum. Senes defecerunt de portis, iuvenes de choro psallentium, defecit gaudium cordis 30 nostri, versus est in luctum chorus noster'. Charissime frater, ora pro nobis deum, ut liberet nos a malis laicis. Sed quicquid feceris, bone Frater, vide, ut hanc literam illi mali ribaldi poetæ seculares non sciant, et non intelligent, quia alias erunt scripturi de nobis. Vale pangratice, charissime, pie Frater. Datum monasterio nostro, in octava mensis Maius, 35 in anno 1537.

Si quis vult hoc epistolium cum elegantiis meliorare, ille bene potest: sed debet textum historię mittere integrum manere, quia est veritas, et non potest aliquis tam mala scribere, multum peius nobis transivit.

Hęc litera missa fuit ex Brabantia, uno devoto Fratri in Moguntia, 40 de aliquibus malis, et inchristianis novitatibus scripta.

¹⁰ derecedunt. Et 6. ²³ salatij 6. ³² ut] & 6. ³³ in-luctum 6.